

توتال بوی کرسنت می‌دهد / دولت شفاف‌سازی کند

محرمانه شدن قراردادهای بین‌المللی کشور در دولت یازدهم، نگرانی‌ها را نسبت به تکرار فسادهای گذشته در قرارداد جدید نفتی دو چندان کرده است.

محرمانه شدن قراردادهای بین‌المللی کشور در دولت یازدهم، نگرانی‌ها را نسبت به تکرار فسادهای گذشته در قرارداد جدید نفتی دو چندان کرده است.

پس از قریب به چهار سال انتظار، روز دوشنبه قراردادی میان وزارت نفت ایران و شرکت فرانسوی توتال در چارچوب قراردادهای جدید نفتی موسوم به IPC برای توسعه فاز 11 پارس جنوبی منعقد شد. هر چند اصل جذب سرمایه‌های خارجی بسیار پسندیده است و برای این اتفاق باید دولت را حمایت و تشویق نمود، لکن در کنار این تأییدات باید به نواقص و حقایق پشت پرده آن هم اشاره کرد. در چند روز اخیر، جوانب مختلفی از این قرارداد در کنار سابقه تیره توتال و امتیاز دولت یازدهم به فرانسوی‌ها؛ در شرایطی که دهن‌کجی‌ها و آشکاری در موضوع حمایت از منافقین و وضع تحریم علیه ایران و... داشتند- مطرح شد. با این حال هنوز زاویه تاریک این قرارداد باقی است.

قرارداد با توتال محرمانه است و وزارت نفت حاضر به اعلام جزئیات آن نیست. به جز عده‌ای خاص، حتی کارشناسان هم نمی‌دانند عایدی توتال دقیقاً چقدر است؟ سود ما چیست؟ آیا با برگشت تحریم‌ها یا کارشکنی آمریکا، توتال می‌داند یا می‌رود؟ و اگر رفت خسارت می‌دهد یا خیر؟ بدون پاسخ ماندن این پرسش‌ها نگرانی‌ها را نسبت به تکرار فسادهای گذشته در قرارداد نفتی جدید نفتی دو چندان کرده است. ابعاد این رفتار که تناقض آشکار با حقوق شهروندی مورد ادعای دولت دارد، منحصر به عموم مردم و کارشناسان نیست، بلکه نمایندگان مردم را هم دربر می‌گیرد.

خطر تکرار کرسنت

عمق پنهان‌کاری دولت تا جایی است که حتی نایب رئیس کمیسیون انرژی هم از قراردادهای نفتی اظهار بی‌اطلاعی کرده و نسبت به بروز فساد از قبل این محرمانگی هشدار می‌دهد. هدایت‌ها و اله‌خادمی که خود از صاحبزنان حوزه انرژی است، می‌گوید: ما قبل از انعقاد این قراردادها هیچگونه اطلاعاتی را از مفاد این قراردادها نداریم؛ و در ادامه هشدار می‌دهد: اگر این کار صورت نگیرد ممکن است شاهد امضای کرسنت‌ها؛ در کشور باشیم. پیش از این هم کارشناسان از جوانه زدن قراردادهایی همچون کرسنت - که سال‌ها قبل در زمان وزارت زنگنه منعقد شده بود- هشدار داده بودند.

استدلال وزارت نفت برای توجیه این پنهان‌کاری آن است که از ترس رقیبان، قراردادهای نفتی را محرمانه کرده است، غافل از اینکه قراردادهای همین شرکت توتال با برخی کشورهای دیگر همچون سنگال با یک جست‌وجوی ساده در اینترنت در دسترس است. دولت حتی به درخواست کارشناسان برای انتشار یک فکت‌شیت از این قرارداد هم توجهی نکرده است. همه این رفتارها ذهن را به سمت یک سوال هدایت می‌کند: قرار است در پس این پنهان‌کاری‌ها کرسنت دیگری تکرار شود؟

یک قرارداد و چندین ابهام

هر چند قرارداد با توتال محرمانه است اما با اطلاعات مختصری که از قراردادهای جدید نفتی IPC در دسترس است، می‌توان زوایای خسارت‌بار آن را تا حدودی بررسی نمود. بعد از آنکه قراردادهای IPC با اعتراض متخصصان روبرو شد، وزیر نفت با وجود نفی اولیه انتقادها، مجبور شد بگوید 150 ایراد در متن این قراردادها را برطرف کردیم. اما ابهامات جدی سر جای خود باقی است که در برخی مفاد منتشر شده قرارداد با توتال به چشم می‌آید.

از جمله آن ابهامات، سهم 1/50 درصدی توتال از پروژه در مقابل سهم 9/19 درصدی شرکت ایرانی می‌باشد که قطعاً ناقص حق حاکمیت و استقلال ملی است؛ آن هم نسبت به شرکتی که سابقه نقض قرارداد بدون جبران خسارت دارد. این بار کدام تضمین برای جریمه طرف بدعهد گرفته شده است؟ گفتنی است طبق تفسیر شورای نگهبان بر اصل 81 قانون اساسی، واگذاری پروژه به شرکت‌های خارجی تنها در حد کمتر از پنجاه درصد مجاز است.

حقیقتاً چرا متن قرارداد منتشر نمی‌شود؟ اینکه قرارداد فروش گاز نیست که بخواهند مانند ماجرای کرسنت و فروش گاز به ترکیه آن را محرمانه تلقی کنند.

توتال بدسابقه ولی کاربلد!

چرخش چندباره به سمت توتال و اصرار بر دادن پروژه‌های مهم و نرم به این شرکت سوال‌برانگیز است. این را از رفتارهای عجیب زنگنه و کاردر که روز دوشنبه به جای حفظ وقار، با آغوش باز و ذوق‌زده با رئیس توتال برخورد کردند هم می‌توان دریافت. این ابهامات وقتی جدی‌تر می‌شود که مروری بر کارنامه طرفین امضاکننده قرارداد داشته باشیم.

طرف فرانسوی، پیش از این چند بار متهم به پرداخت رشوه در ایران و عراق و ایتالیا و مالت شده است. توتال همچنین قرارداد قبلی با ایران برای توسعه فاز 11 پارس جنوبی را به شکل یکطرفه نقض کرد و این در حالی بود که از سال 79 تا 88 نیز ما را معطل گذاشته بود.

بنابر اعلام سازمان دیدبان شفافیت و عدالت، توتال در نوبت قبل برای ورود به صنعت نفت ایران طی سال‌های 1995 تا 2004 (zwnj;1374& تا zwnj;(1383) مبلغ 60 میلیون دلار به یک مقام دولتی ایران رشوه داده بود.

از سوی دیگر، فرد امضا کننده از طرف ایران همان کسی است که به خاطر فساد و خسارت حداقل 18 میلیارد دلاری قرارداد کرسنت برای کشورمان، محکوم به انفصال از خدمت شده است. با رای دیوان عالی کشور، حکم محکومیت و انفصال از خدمات دولتی او در مدیر عامل شرکت ملی نفت در ارتباط با قرارداد کرسنت، قطعی است. علیرغم همه این اسناد و سوابق، ظاهراً برنده اصلی این قرارداد، توتال است که از یک سو امتیازات تضمین شده و از سوی دیگر با بازگشت تحریم ها می تواند کنار بکشد. بلومبرگ در رابطه می نویسد: «قرارداد روز گذشته ایران با توتال برای توسعه فاز 11 پارس جنوبی به این شرکت فرانسوی اعتبار می بخشد و در بین سایر رقبا ممتازش می کند»؛ اگرچه این قرارداد برای توتال با ریسک همراه است اما منافع آن به این ریسک می چربد. «اما چرا توتال برنده این قرارداد است؟ مجید شاکری، اقتصاددان، درباره تضمین های آشکار و ضمنی که به توتال داده شده می گوید: انتهای سال 95 قراردادی برای فروش یکساله نفت خام با توتال بسته شده است که عملاً تمام ریسک های سرمایه گذاری توتال - از رقم نسبتاً کم 510 میلیون دلاری قرارداد اخیر تا ارقام بزرگتر - را می پوشاند و توتال عملاً یک ضمانت نقد برای وقوع هر واقعه ای دارد.

لغو قرارداد با بازگشت تحریم ها

دولت یازدهم در دو سال گذشته مدام از برجام و گشایش های آن گفت و با همین وعده ها و البته همکاری یک جریان خاص در مجلس، در 20 دقیقه برجام را تصویب کرد. در این مدت، دولت روحانی به هر دری زد تا ثابت کند برجام درختی ثمرده است و حالا که قرارداد با توتال امضا شد، زنگنه تأکید می کند که این اتفاق نتیجه برجام است، در حالی که همان پنجره برجام در حال بسته شدن است و اگر هم بسته نشود، تحریم های جدید آمریکا می تواند آن را کاملاً بی اثر کند. این ادعا را معاون وزیر نفت هم تأیید می کند؛ امیرحسین زمانی: «نیاز تأکید کرده است که اگر تحریم بازگردد تمامی این قراردادها تا یک ساعت بعد منحل می شود و این امری طبیعی است.» مجید شاکری درباره بازگشت تحریم ها می افزاید: «مجموع داده ها نشان می دهد که متأسفانه ایران ریسک اسنپ بک (بازگشت تحریم ها) را به عهده گرفته است، بر این اساس حتی فراتر از تضمین نقدی بند قبل، عملاً مسئولیت جبران خسارات هر نوع بازگشت تحریم ها به هر دلیل با ایران است و در این فرآیند حتی در صورت اعمال تحریم های بسیار شدیدتر از 90 و 91، ریسک تعهدات مرتبط با اسنپ بک ما را وادار می کند کاملاً یک جانبه تمام تعهدات خود در برجام را اجرا کنیم. با این وضعیت، چرا توتال؟ چرا این همه ضمانت نقد؟ چرا این همه بی احتیاطی و سوءتدبیر؟ چه کسی پاسخگوست؟»